

VI. Определяне на съответния пазар

1. Въведение

КРС определя съответните пазари, върху които извършва анализ за наличието на ефективна конкуренция съобразно списъка от пазари, посочени в Препоръката за съответните пазари.

Съгласно т. 5 от Преамбюла на Препоръката на ЕК за съответните пазари и чл. 6, ал. 1 от Методиката, при определянето на даден пазар за съответен се вземат предвид принципите на конкурентното право, както и следните три критерия, които се прилагат кумулативно:

- наличие на високи и непреходни структурни, правни или регулаторни бариери за навлизане на пазара;
- липса на възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията на пазара за период до две години напред;
- недостатъчна ефективност на конкурентното право за преодоляване на бариерите за навлизане на пазара и осигуряване на условия за конкуренция на съответния пазар.

Съответните пазари на обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, за които се оценява ефективността на конкуренцията, са пазари на едро или пазари на дребно, като всеки от тях се състои от продукти и географски пазар (чл. 8, ал. 1 и 2 от Методиката).

Продуктовият пазар включва всички обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, които могат да се приемат от потребителите като взаимозаменяеми по отношение на техните характеристики, предназначение и цени (чл. 8, ал. 3 от Методиката).

Географският пазар включва определена територия, в която се предлагат съответните взаимозаменяеми обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги и в която конкурентните условия са еднакви и се различават от тези в съседни географски райони (чл. 8, ал. 4 от Методиката).

Тъй като е необходимо анализът за наличието на ефективна конкуренция да отчита бъдещото развитие, пазарите се дефинират като се вземат под внимание очакваните или предполагаеми технологични или икономически промени в рамките на разумен времеви хоризонт, свързан с периода до изготвянето на следващия анализ. Съгласно чл. 2 от Методиката КРС периодично на всеки две години определя съответните пазари на обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, подлежащи на ex-ante регулиране, проучва, анализира и оценява нивото на конкуренция на съответните пазари и при установяване липсата на ефективна конкуренция определя предприятия със значително въздействие на съответния пазар.

Пазарите следва да бъдат анализирани като се вземе предвид технологичната неутралност, отнасяща се до използваната инфраструктура при предоставяне на електронни съобщения (чл. 8, т. 1 от Рамковата директива и чл. 4, ал. 2, т. 2 от ЗЕС), както и принципите на конкурентното право (чл. 15, т. 3 от Рамковата директива и чл. 150, т. 1 от ЗЕС).

2. Прилагане на теста на трите критерия

В Препоръката за съответните пазари на ЕК ¹ като пазари, подлежащи на ex-ante регулиране, фигурират пазарите на предоставяне на достъп (физически) на едро до мрежова инфраструктура ² (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение ³ и на предоставяне на широкополентов достъп на едро ³.

Съгласно горепосочената Препоръка и Разяснителната бележка към нея ⁴ не е необходимо регулаторните органи на държавите-членки да прилагат теста на трите критерия по отношение на пазарите, включени в нея, доколкото на европейско ниво вече е установено, че тези пазари покриват трите критерия. В съображенията на Препоръката също е посочено, че за включени в нея пазари националните регулаторни органи могат да изберат да не извършват процедура по пазарни анализи, ако се установи, че за съответната държава въпросният пазар не покрива трите критерия. Българското национално законодателство (чл. 152, ал. 5 от ЗЕС) предвижда, че с оглед определянето на даден пазар като съответен пазар, подлежащ на ex-ante регулиране на национално ниво, е необходимо да бъде извършен анализ с цел да се установи дали са изпълнени кумулативно следните три критерия:

¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:344:0065:0069:EN:PDF>

² Препоръка за съответните пазари – Приложение, т. 4, на англ. *Wholesale (physical) network infrastructure access (including shared or fully unbundled access) at a fixed location*

³ Препоръка за съответните пазари – Приложение, т. 4, на англ. *Wholesale broadband access*

⁴ http://ec.europa.eu/information_society/policy/ecomm/doc/implementation_enforcement/article_7/sec_2007_14_83_2.pdf

- наличие на високи и непреходни бариери за навлизане на пазара;
- липса на възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията;
- недостатъчна ефективност на конкурентното право.

Следва да се отчете и дали тези критерии ще продължат да бъдат изпълнени и в двугодишния период до следващото определяне, анализ и оценка на съответния пазар.

2.1. Наличие на високи и непреходни бариери за навлизане на пазара

При анализа съгласно този критерий КРС изследва наличието на високи и непреходни структурни, правни или регулаторни бариери за навлизане на даден пазар в рамките на времеви хоризонт от две години, свързан с периода до изготвянето на следващия анализ.

Структурни бариери за навлизане на пазара са тези, които се явяват като бариера в резултат от необходимите първоначални разходи или условията на търсенето и създават неравноправни условия между предприятията със значително въздействие върху пазара и навлизащите предприятия на пазара, затрудняващи или пречатстващи навлизането на пазара (чл. 7, ал. 1 от Методиката).

Правни или регулаторни бариери са бариери, които не се основават на икономическите условия, а са резултат от законодателни, административни или други държавни мерки, които в някаква степен ограничават достъпа до пазара на потенциалните конкуренти или тяхното бъдещо поведение (чл. 7, ал. 2 от Методиката).

За навлизане на разглежданите в настоящия анализ пазари (пазарите на предоставяне на достъп (физически) на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение и на предоставяне на широколентов достъп на едро КРС счита, че съществуват значителни бариери.

Като основна структурна бариера за навлизането на разглежданите пазари може да се посочи контролът върху инфраструктура, която не може лесно да бъде дублирана.

Предоставянето на необвързан достъп до абонатна линия и предоставянето на битстрийм достъп по дефиниция предполагат контрол върху инфраструктура, осигуряваща достъп до крайните потребители. Предвид дела, който „БТК“ АД притежава на пазара на дребно за достъп на домашни и бизнес потребители до обществена телефонна мрежа може да се приеме, че дружеството контролира трудна за дублиране инфраструктура, осигуряваща достъп до крайните потребители и по този начин явяваща се предпоставка за предоставяне на необвързан и битстрийм достъп. Както подробно е обосновано в раздела, посветен на анализа на съответните пазари, PSTN мрежата на „БТК“ АД представлява инфраструктура, която трудно може да бъде дублирана и в този смисъл може да се разглежда като значима и трайна бариера за навлизане на гореспоменатите пазари.

По отношение на достъпа до пасивната (физическата) инфраструктура на „БТК“ АД, самата дефиниция на продуктовия пазар предполага абсолютни бариери за навлизане, доколкото единствено предприятието, което я притежава, може да предоставя достъп до нея.

Специално що се отнася до предоставянето на необвързан достъп до абонатна линия и предоставяне на битстрийм достъп, действително, съществуват изградени кабелни мрежи и други мрежи на предприятията, чрез които се предоставят услуги за пренос на данни и широколентов достъп, но те, според КРС, не попадат в рамките на разглежданите пазари. Тези мрежи имат незначителен пазарен дял по отношение достъпа на крайни потребители до обществена телефонна мрежа. Тук следва да се изтъкне и обстоятелството, че необвързаният достъп се предоставя не само с оглед предоставяне на широколентови, но също така и на гласови услуги.

При оценката дали този критерий е налице КРС се е съобразила и с Разяснителната бележка към Препоръката на ЕК за съответните пазари. В нея е посочено, че най-малко заменяемият елемент при установяването на преносен канал към местоположението на крайния потребител е абонатната линия. ЕК изрично посочва, че са налице редица препятствия да бъде дублирана мрежата за достъп до определено местоположение на историческото предприятие, свързани с разходи, време и правни бариери. Видно от направения анализ, ситуацията в България не се различава от така направените констатации на ЕК⁵.

Като структурна бариера могат да бъдат оценени и високите невъзстановими разходи, необходими за навлизане на пазара. Става въпрос за разходи за специализирано оборудване и персонал, обучение, проучвания и развитие и т.н. Значението на невъзстановимите разходи

⁵ Разяснителна бележка към Препоръката за съответните пазари, стр. 31

като бариера за навлизане е подробно разгледано в разделите, разглеждащи наличието на предприятие със значително въздействие на двата пазара. Регулаторът не намира доказателства, че значението на тези разходи като бариера ще намалее в рамките на времеви хоризонт на настоящия пазарен анализ. Значима входна бариера представляват и икономите от обхвата и мащаба, от които историческото предприятие се възползва и се очаква да продължи да се възползва, предвид гъстотата и йерархическата структура на мрежата му, както и предвид широката гама от услуги, предоставяни от „БТК“ АД. Възможностите на „БТК“ АД да се възползва от значителни икономии от обхвата и мащаба са разгледани подробно в разделите от настоящия анализ, изследващи наличието на предприятие със значително въздействие върху съответните пазари.

КРС отчита, че регулацията на пазара на необвързан достъп до абонатна линия би могла да улесни навлизането на разположения долу спрямо него пазар на ширококолов достъп на едро. Въпреки това необходимостта от значителни инвестиции, които следва да бъдат направени във връзка с ползване на услугата необвързан достъп до абонатна линия от алтернативния оператор, както и наличието на икономии от обхвата и мащаба, от които, както стана видно, се ползва историческият оператор, обосновават извода, че дори при регулиран пазар за предоставяне на физически достъп до мрежова инфраструктура продължават да са налице високи бариери за навлизане и на пазара на предоставяне на ширококолов достъп⁶. Съгласно ЗД (отм.) и подзаконовите нормативни актове по прилагането му, предоставянето на услуги чрез обществена фиксирана телефонна мрежа се извършваше въз основа на издадена от КРС индивидуална лицензия, представляваща сама по себе си правно-регулаторна бариера.

Съгласно действащата нормативна уредба изграждането на пасивна инфраструктура е свързано със спазването на нормативни изисквания по отношение на строеж и експлоатация на съответните съоръжения, което също би могло да бъде оценено като бариера за навлизане.

Във връзка с горепосоченото, КРС прави извода, че за навлизане на пазарите на предоставяне на достъп (физически) на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение и на предоставяне на ширококолов достъп на едро съществуват високи бариери за навлизане и не се очаква намаляване на тяхното значение за периода на времеви хоризонт на настоящия пазарен анализ.

2.2. Липса на възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията

Според Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари⁷ анализът доколко липсва възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията на пазарите на предоставяне на достъп (физически) до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение и на предоставяне на ширококолов достъп на едро в рамките на разглеждания двугодишен период има за цел да покаже дали въпреки наличието на непреходни бариери за навлизане на тях, развитието им не клони към ефективна конкуренция. При отчитането на този критерий ЕК препоръчва разглеждането на няколко показателя, които описват динамиката на пазара:

- **пазарен дял:** КРС приема, че пазарът на предоставяне на достъп (физически) до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение на практика обхваща пазара на предоставянето на необвързан достъп до абонатна линия и пазара на предоставянето на достъп до пасивната (физическа) инфраструктура на историческото предприятие, а пазарът на предоставяне на ширококолов достъп на едро на практика се ограничава до пазара на предоставянето на битстрийм достъп. „БТК“ АД е единственото предприятие, което предоставя трите вида достъп и следователно може да се приеме, че притежава 100% пазарен дял. Предвид качеството му на фактически монополист на съответните пазари, както и високия пазарен дял на историческото предприятие на пазара на дребно на достъп до обществена телефонна мрежа (над 98%), КРС не намира индикации, че разглежданият пазарен дял на „БТК“ АД ще бъде съществено променен в близко бъдеще. Пазарната дефиниция на пазара на предоставяне на достъп до пасивната инфраструктура, а именно ограничаването до пасивната инфраструктура на „БТК“ АД, сама по себе си изключва възможността този пазарен дял да бъде променен.

⁶ Разяснителна бележка към Препоръката за съответните пазари, стр. 33

⁷ Разяснителна бележка към Препоръката за съответните пазари, стр. 9-10

- Следва да се разгледа и въпросът какъв пряк или непряк конкурентен натиск би могло да окаже наличието на алтернативни мрежи върху необвързания и битстрийм достъпа, предоставяни от „БТК“ АД, и дали това не би довело до стимулиране и развитие на конкуренцията. Тук следва да се обърне внимание, че изграждането на нова кабелна мрежа също е свързано с определени невъзстановими разходи. Значително по-малки са разходите за изграждане на LAN и RLAN мрежи, но всяка такава мрежа има ограничен териториален обхват и влиянието ѝ върху конкуренцията на пазара би било съществено ограничено. От друга страна, налице са множество оператори с достъп до крайните потребители чрез LAN и RLAN мрежи. Следователно, единственият начин предприятието, търсещо достъп, да получи необвързан или битстрийм достъп с национален обхват е да използва услугите, предлагани от историческия оператор. Получаването на достъп на едро през кабелните мрежи за пренос на данни с относително широк обхват на покритата територия би изисквало сключване на множество договори при различни условия с много на брой предприятия, предоставящи услуги с различно качество. Следователно, в рамките на разглеждания период наличието на алтернативни мрежи (кабелни мрежи за пренос на данни) не води до съществено развитие на конкуренцията при осигуряване на широколентов достъп на дребно, предвид териториалните ограничения на тези мрежи.
- КРС разглежда също така въпроса доколко пасивната инфраструктура, контролирана от останалите предприятия би могла да окаже конкурентен натиск (индиректен) върху предоставянето на достъп до пасивната инфраструктура на „БТК“ АД и по този начин да съдейства за развитие на конкуренция на този пазар. Регулаторът приема, че до такъв ефект не може да се стигне предвид следните обстоятелства: На първо място каналната мрежа на някои от останалите предприятия не предполага предоставяне на допълнителен достъп до нея и данните показват, че близо 80% от предприятията, които използват чужда пасивна инфраструктура, разчитат именно на инфраструктурата на историческото предприятие. Дължината на каналната мрежа на „БТК“ АД е около 1,8 пъти по-голяма от сумарната дължина на всички останали предприятия, предоставящи електронни съобщения взети заедно. Броят на останалите съоръжения (кули, мачти, технологични помещения и други съоръжения) на дружеството е 5 пъти по-голям от броят на същите видове обекти притежавани от всички останали предприятия. Отделно от това единствено „БТК“ АД разполага с изградена пасивна инфраструктура във всички области в страната. Предвид посоченото, КРС счита, че притежаваната от останалите предприятия пасивна инфраструктура не е в състояние да оказва достатъчно влияние върху поведението на „БТК“ АД до степен да създаде тенденция към ефективна конкуренция.

Специално по отношение на широколентовия достъп, наред с посоченото следва да се изтъкне също, че значението на алтернативните мрежи като фактор за развитие на конкуренцията е съществено тогава, когато едновременно е значително както проникването на широколентовия достъп сред населението/домакинствата, така и нивото на необвързания достъп и наред с това алтернативните оператори са започнали предоставянето на широколентов достъп на едро в значителни части от територията на страната, конкурирайки се с историческото предприятие⁸. Действителната обстановка в България не е идентична. На първо място, в България е налице слабо проникване на широколентови услуги, а необвързан достъп на практика не е ползван. Наред с това, не е налице и предлагане на услуги на едро от страна на алтернативните предприятия. Въпреки това индиректният конкурентен натиск от страна на алтернативните оператори е изрично отчетен от КРС при извършване на анализа относно наличието или липсата на ефективна конкуренция.

- *технологично развитие* на пазара – историческото предприятие, което е и пазарният лидер по отношение достъпа на крайни потребители до обществена телефонна мрежа, разполага с разгърната в национален мащаб мрежа, в която продължава да инвестира. Доколкото КРС приема, че съответните пазари се ограничават до необвързания достъп до абонатна линия и битстрийм достъп, за целите на настоящия анализ са релевантни направените изводи в анализа на пазара на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи, а именно, че не е налице възможност за технологично надграждане на мрежите на опериращите на пазара предприятия, което да доведе до конкурентни предимства за предприятието, което го предприеме. С оглед характеристиките на пасивната инфраструктура, ползвана

⁸ Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари, стр. 34

от различните предприятия⁹, КРС счита, че в рамките на времеви хоризонт на настоящия анализ, няма реална възможност за такива технологични изменения и по отношение на пасивната инфраструктура.

С оглед изложеното, КРС приема, че разглежданите пазари покриват на национално ниво и втория критерий, а именно липса на възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията.

2.3. Недостатъчна ефективност на конкурентното право

Общото заключение дали даден пазар подлежи на ex-ante регулиране зависи и от оценката дали правото в областта на конкуренцията е достатъчно за преодоляване на неефективната конкурентна среда, установена на пазара в резултат на удовлетворяването на първите два критерия.

В България органът, овластен да прилага правото на защита на конкуренцията, е КЗК. Нейната дейност се основава преди всичко на ex-post регулиране. В този случай регулаторни мерки се прилагат тогава, когато се установи, че от даден участник на пазара са извършени действия, довели до увреждане на конкуренцията. Това е и съществената разлика спрямо прилагането на ex-ante регулация, където налагането на определени мерки има за цел да предотврати нарушаването на условията за конкуренция. В този случай контролът се осъществява в перспектива, за разлика от типичния за дейността на конкурентното ведомство принцип на последващ контрол. КЗК прилага ex-ante контрол единствено що се касае до оценки на концентрации на стопанска дейност, от което следва че възможността по силата на конкурентното право да бъдат наложени подходящи превантивни мерки за предотвратяване ограничаването на конкуренцията, е поставено в пряка зависимост от евентуалното осъществяване на сливания, вливания, придобивания или други форми на концентрация в сектора.

Като пример може да се посочи именно липсата на възможност по правилата на конкурентното право да се наложат задължения, свързани с осигуряване на достъп (в това число и физически достъп /вкл. необвързан и достъп до пасивна инфраструктура/, както и широколентов /битстрийм/ достъп) до изградените мрежи от предприятията на пазара. При положение, че бъде установено господстващо положение на дадено предприятие на пазара на предоставяне на даден вид достъп (в случая необвързан достъп до абонатна линия, битстрийм достъп и достъп до пасивната инфраструктура на историческото предприятие) всяка злоупотреба с такава доминантна позиция би подлежала на санкция. Ex-post регулирането обаче предвижда предприемането на мерки, едва когато се установи, че вече е налице необоснован отказ за предоставяне на достъп, налагане на свръх-цени, ценова преса, както и други форми на експлоатационни и/или структурни злоупотреби с притежаваното господстващо положение. Прилагането на този принцип не позволява да бъдат предприети адекватни мерки, които превантивно да въздействат на поведението на участниците на пазара и да създадат такива правила, които да предотвратят възможността за необосновани откази за достъп, както и да водят до невъзможност на доминиращото предприятие да извлича облаги, които не би могло да извлече при наличие на ефективна конкуренция, освен ако не се касае за случаи на концентрации между предприятия. В резултат на това, в рамките на конкурентното право липсва ефективна възможност за преодоляване на идентифицираните по-горе структурни бариери, като например наличието на инфраструктура, която не може лесно да бъде дублирана. Не са налице възможности, при спазване принципите на конкурентното право, да бъдат приложени такива мерки, които да премахнат възможността от препятстване на достъпа до тази инфраструктура.

Ex-post регулацията представлява прилагане на последващ контрол и е свързана с предприемане на санкционни мерки за вече извършено нарушение. Този принцип на регулиране обаче не дава възможност за налагане на несанкционни мерки като например ценови ограничения на предприятията, чиято ценова политика може да доведе до нарушаване на условията за конкуренцията. В тази връзка, липсата на възможност въз основа на нормите на конкурентното право да се предприемат конкретни мерки за бързо и ефективно въздействие върху ценовите условия за предоставяне на електронни съобщителни услуги на практика отнема възможността за стимулиране на конкуренцията на разглежданите пазари на физически достъп до мрежова инфраструктура в определено местоположение и на широколентов достъп.

⁹ И по-специално обстоятелството, че подземните разпределителни системи на част от тях не позволяват достъп след изграждането

Следва да се отбележи и обстоятелството, че принципите за последваща регулация, т.е. след установяване на вече извършено нарушение, не включват възможността за периодично събиране на информация от предприятията, което ограничава възможността за анализ на тенденциите относно развитието на пазара в перспектива. По този начин се отнема възможността за предприемане на бързи и адекватни мерки с цел да се предотвратят възможностите за нарушаване на конкуренцията.

Конкретно за разглежданите пазари следва да се имат предвид също така сериозните предизвикателства, на които съответният регулаторен орган следва да отговори, за да може да се намеси успешно на пазара. Така, необходима е специализирана експертиза във връзка с осчетоводяването на съответните услуги, както и с изчисляване на разходите на предприятията; изискват се също така специфични технически познания, особено що се касае до наблюдението на редица технически параметри, във връзка с мониторинга върху евентуално наложени специфични задължения. В този смисъл дейността единствено на общия, но не и на специализирания регулатор не е достатъчна за преодоляване на съществуващите конкурентни проблеми.

Като се има предвид посоченото, с оглед установените високи и непреходни бариери и липсата на възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията, налагането от конкурентния регулаторен орган на имуществени санкции за вече извършени нарушения са недостатъчен механизъм за преодоляване на тези бариери, дори и санкциите да бъдат налагани в чести случаи. За ефективното развитие на пазарите е необходимо предприемането на мерки, които да могат да предотвратят извършването на нарушения, които увреждат конкуренцията, което не може да се постигне със заложените в конкурентното право правомощия за последващо (ex-post) регулиране.

2.4. Заключение

След прилагането на теста на трите критерия може да бъде направен изводът, че пазарът на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура, който, според КРС, обхваща предоставянето на необвързан достъп до абонатна линия и предоставянето на достъп до пасивната инфраструктура на историческото предприятие и пазарът на предоставяне на широколентов достъп на едро, който, според КРС, се ограничава до пазара на битстрийм достъп, удовлетворяват трите кумулативно приложени критерия и съответно подлежат на ex-ante регулиране.

В Разяснителната бележка¹⁰ се обръща внимание на факта, че удовлетворяването на трите критерия не означава автоматично, че е необходимо регулиране на тези пазари. То е необходимо само в случаите, когато се докаже наличието на едно или няколко предприятия със значително въздействие върху пазара.

3. Съответен продуктов пазар

Прецизното очертаване на границите на пазарите на едро на (физически) достъп до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) и на широколентов достъп има за цел да определи обхвата на продуктите и услугите, които потенциално биха могли да попаднат в рамките на изследваните пазари, посредством анализ на взаимозаменяемостта им от гледна точка на търсенето и на предлагането. Настоящият раздел разглежда степента на взаимозаменяемост на услугите като е отчетено и потенциалното развитие на анализираните пазари в перспектива.

Съгласно чл. 9 от Методиката съответният продуктов пазар включва всички обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, за които е налице взаимозаменяемост при търсенето и взаимозаменяемост при предлагането.

3.1. Взаимозаменяемост от гледна точка на търсенето и предлагането на пазара на дребно

В Разяснителната бележка към Препоръката на ЕК за съответните пазари е отбелязано, че към настоящия момент са разпространени основно три вида достъп до Интернет: (i) комутируем достъп (dial-up), (ii) широколентов достъп, използващ xDSL технологии (или еквивалентни такива) или кабелни модеми, и (iii) специално организиран достъп.

В тази връзка по-долу е разгледана взаимозаменяемостта между:

¹⁰ Разяснителна бележка към Препоръката за съответните пазари, стр. 11

- широколентов и теснолентов достъп до Интернет;
- различните видове широколентов достъп от гледна точка на използваните мрежови технологии;
- широколентов достъп и специално организиран достъп (dedicated access)¹¹.

Взаимозаменяемост между теснолентов и широколентов достъп до Интернет

При анализа на поведението на потребителите, използващи услуги за достъп до Интернет КРС обръща внимание на възможните алтернативи за такъв достъп като изследва дали е налице взаимозаменяемост между теснолентов (до 144 kbps) и широколентов (над 144 kbps) достъп до Интернет.

При анализа на взаимозаменяемостта между теснолентов достъп и широколентов достъп до Интернет КРС разглежда основните функционални и технически характеристики на двата вида достъп.

Ограничението на скоростта при теснолентовия достъп до Интернет не позволява на крайните потребители да използват услуги, изискващи пренос на големи обеми от данни, например IP телефония, Интернет телевизия, аудио и видео в реално време и др.

По тази причина през последните три години се наблюдава активна миграция на потребителите, използващи теснолентов достъп до Интернет към широколентов достъп. По данни на КРС в края на 2005 г. абонатите на теснолентов достъп до Интернет са били почти 70 000, или 33% от общия брой абонати, докато към края на 2007 г. абонатите на теснолентов достъп са 3,5 пъти по-малко и представляват само 3% от общия брой абонати на достъп до Интернет. КРС е на мнение, че тази тенденция ще продължи като е малка вероятността потребители, използващи широколентов достъп до Интернет да се откажат от него, предпочитайки теснолентовия достъп.

Анализирайки взаимозаменяемостта от гледна точка на предлагането, КРС изследва дали доставчиците на услуги за достъп до Интернет при малко, но продължително увеличение на цените за широколентов достъп биха започнали да предоставят единствено теснолентов достъп до Интернет и обратно. КРС е на мнение, че доколкото Интернет доставчиците могат да заменят предоставянето на теснолентов достъп с широколентов, то обратното не би се случило.

Във връзка с посочените по-горе причини би могло да се направи заключението, че към настоящия момент не съществува взаимозаменяемост между теснолентовия и широколентовия достъп до Интернет.

Взаимозаменяемост между различните видове широколентов достъп от гледна точка на използваните мрежови технологии

При дефинирането на пазара следва да се оцени също така дали е налице взаимозаменяемост на различните видове широколентов достъп, предоставян чрез мрежите и технологиите, налични в България (или такива, за които се предвижда да се появят в следващите две години).

Както бе посочено, най-разпространените начини за предоставяне на широколентов достъп на дребно в България са ADSL, кабелни мрежи за разпространение на радио и телевизионни програми, и LAN/RLAN.

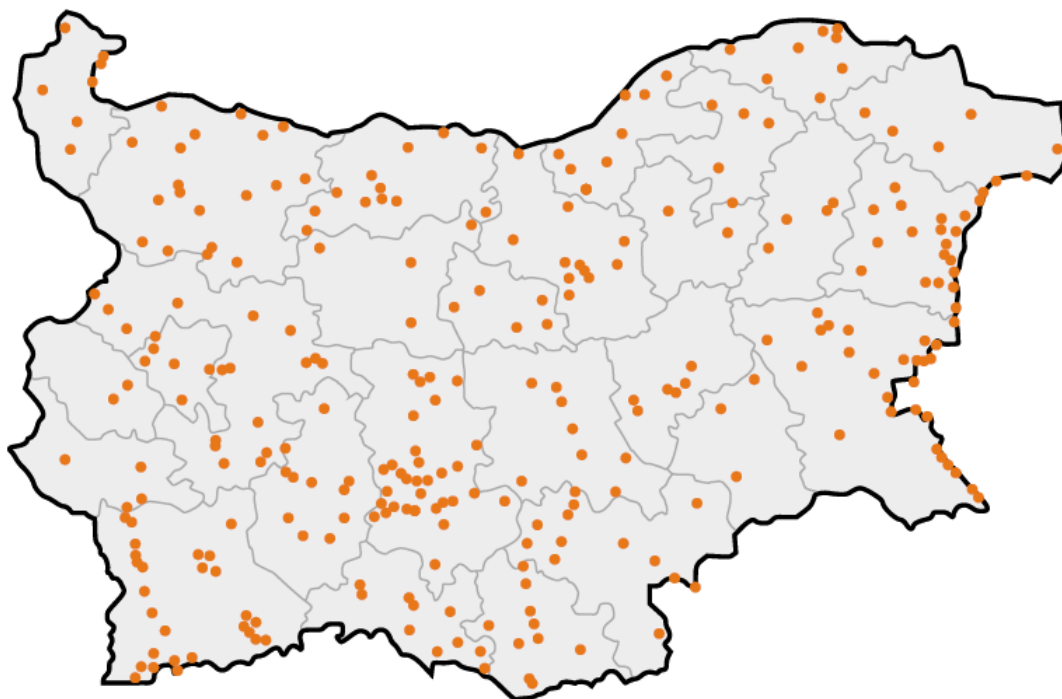
• ADSL

Независимо от факта, че най-широко разпространения начин за предоставяне на широколентов достъп в България е чрез LAN/RLAN, през последните две години се наблюдава значително нарастване на броя на потребителите, използващи ADSL. Това се дължи вероятно на намаляването на цената ѝ през разглеждания период, като друга предпоставка, която може да доведе до по-нататъшно нарастване на използването на ADSL е наличието на изградена инфраструктура и техническа възможност за предоставяне на услугата в голям брой населени места.

На следващата фигура са показани населените места, в които се предлага ADSL достъп в България (261 към края на 2007 г.).

¹¹ Разяснителна бележка към Препоръката за съответните пазари, стр. 29

Населени места, в които реално се предоставя
ADSL достъп до Интернет към 31.12.2007 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 22

- Кабелен модем

Предлаганите от кабелните оператори пакетни услуги включват високоскоростен достъп до Интернет с оферти по отношение на цените/скоростите, конкурентни както на ADSL услугата на „БТК АД“, така и на достъпа, предлаган от LAN/RLAN доставчиците. Може да се очаква, че след въвеждането на преносимост на географските номера и с развитието на тройната услуга (triple play) може да се очаква, че делът на този вид ширококолов достъп ще нарасне.

Съпоставяйки функционалните и ценовите характеристики на ширококоловия достъп, организиран чрез използване на ADSL, кабелни мрежи за разпространение на радио- и телевизионни програми, и LAN/RLAN мрежи, КРС счита, че е налице взаимозаменяемост на тези продукти що се касае до пазара на дребно.

- WiMAX

Както бе посочено по отношение състоянието на пазара, през 2007 г., четири предприятия започнаха да осъществяват търговска дейност и да предоставят услуги чрез мрежи от типа „точка към много точки“, включително услугата ширококолов достъп до Интернет чрез WiMAX технология. Предлаганите в момента на извършване на анализа скорости за Интернет достъп варират от 256 kbps до 2048 kbps. WiMAX може да се използва както от фиксирани, така и от мобилни потребители чрез използването на необходимите крайни устройства. От гледна точка на пазара на дребно, това означава, че този вид достъп до Интернет може да бъде конкурентен, както на ширококоловия достъп предлаган от фиксираните предприятия, така и на достъпа, предлаган от мобилните предприятия.

С оглед краткия период на присъствие на подобни услуги на пазара към настоящия момент броят абонати и приходи на тези мрежи е незначителен спрямо общия обем на пазара за ширококолов достъп до Интернет. Ограничено е и покритието на изградените WiMax мрежи: към края на 2007 г. те покриват около 30-40% от населението (основно в големите градове и курортните селища) и едва около 5% от територията на страната.

Бъдещото развитие на пазара на услуги, предоставяни чрез мрежи от типа „точка към много точки“, е свързано с активното търсене на пазарна ниша при предоставянето както на мобилни услуги, така и на ширококолови услуги. Очакванията са, че привличането на нови абонати ще бъде свързано с факта, че безжичният достъп до високоскоростен Интернет е реална алтернатива на т. нар. „последна миля“. Това би могло да се случи обаче извън рамките на разглеждания от анализа период.

- Сателитни връзки

Сателитни връзки (в това число за широколентови услуги) на този етап се предлагат от общо 9 предприятия на територията на България. По данни от предприятията абонатите на широколентов достъп до Интернет на дребно чрез сателитни системи са само два към края на 2007 г. По тази причина, може да се приеме, че влиянието на този вид достъп по отношение на широколентовия пазар като цяло е силно ограничено.

В повечето случаи капацитетът на предлаганите връзки по сателит не превишава 2 Mbps. Използват се техники за оптимизирането на капацитета на връзката с оглед увеличаване ширината на лентата, включително и чрез компресиране. Все пак, към момента предлаганите капацитети чрез други технологии понякога в пъти надвишават скоростите на сателитния достъп (виж фигура 19). В тази връзка сателитните връзки към момента биха могли да се окажат неподходящи за определени приложения, изискващи голяма ширина на лентата: например VoIP или интерактивни игри. В допълнение, реализацията на широколентов достъп е значително скъпа в сравнение с други алтернативни видове достъп, което допълнително ограничава пазара на сателитния вид достъп.

Отчитайки така изложените факти, КРС е на мнение, че на този етап не е налице взаимозаменяемост между широколентовия достъп, осигурен чрез сателитни връзки и широколентовия достъп, организиран посредством ADSL, кабелни мрежи за разпространение на радио и телевизионни програми и LAN/RLAN.

- Мобилни мрежи

На българския мобилен пазар се предлагат две форми на достъп до Интернет – чрез мобилен телефон или чрез карта за достъп или модем, свързани към компютър.

Към момента на анализа на пазара на мобилни услуги се предлага свързаност към Интернет с различни скорости, в зависимост от използваното крайно устройство и технология (UMTS, HSDPA).

При използване на UMTS технология скоростите за download и upload, които се предлагат от българските мобилни предприятия е до 384 kbps, която е доста под скоростите, предлагани посредством други технологии в България (при кабелните мрежи най-ниската предлагана скорост е 1 Mbps, а при ADSL тя е 3 Mbps).

Скоростта на download при използване на HSDPA протокол варира при трите мобилни предприятия като теоретичната скорост може да достигне до 7,2 Mbps в зависимост от покритието на мрежата и от броя на потребителите, използващи мобилен Интернет в обхвата на дадена клетка от мрежата.

КРС е на мнение, че широколентовият достъп до Интернет чрез мобилен телефон не е функционално еквивалентен на този, предоставян чрез фиксирана връзка. Характеристиките на мобилния телефон, свързани с ползването на Интернет са ограничени по отношение на размера на екрана, резолюцията и наличността на приложения. По тези причини широколентовият достъп до Интернет, предоставян чрез мобилен телефон не се смята за заместител на широколентовия достъп, предоставян в определено местоположение.

КРС счита, че е необходимо да изследва и дали мобилният Интернет чрез карта за достъп или модем, свързан към компютър притежава достатъчно сходни функционални и ценови характеристики, за да бъде определен като взаимозаменяем с достъпа до Интернет, предоставян в определено местоположение.

КРС е на мнение, че съществуват функционални различия, които могат да ограничат обхвата на взаимозаменяемост на мобилния широколентов достъп с широколентов достъп в определено местоположение. Към момента на анализа, при промяна на потребностите си, използващите мобилен широколентов достъп нямат големи възможности за подобряване на качеството и увеличаване на скоростта на услугата, която ползват, в сравнение с предлаганите скорости от други технологии за достъп до Интернет (кабелен достъп, ADSL, LAN).

Мобилните широколентови услуги към момента не са в състояние да поддържат приложения, изискващи високи скорости и качество на услугата - приложения за тройна услуга, игри, гласова услуга чрез Интернет протокол (VOIP).

В таблица 13 е представена справка за предлаганите към настоящия момент пакети за мобилен Интернет от трите мобилни предприятия.

„Мобилтел” ЕАД	обем данни (МБ)	цена на МБ извън пакет	месечен абонамент	крайно устройство*	средна цена за МБ
МТЕЛ Сърф Старт	512	0,25 лв.	19,90 лв.	модеми - от 39,00 лв. до 99,50 лв.	0,04 лв.
МТЕЛ Сърф	3 072	0,10 лв.	39,90 лв.		0,01 лв.
МТЕЛ Сърф +	5 120	0,10 лв.	49,90 лв.	карта - 99,50 лв.	
МТЕЛ Сърф Смарт	10 240	0,10 лв.	59,90 лв.		0,01 лв.

* посочените цени на крайните устройства са валидни само при подписване на договор за пакет за пренос на данни

„Космо България Мобайл” ЕАД	обем данни (МБ)	цена на МБ извън пакет	месечен абонамент	крайно устройство	средна цена за МБ
GoWeb 1000	1000	0,10 лв.	24,00 лв.	USB модем -99,00 лв. Експрес карта 99,00 лв.	0,02 лв.
GoWeb 4000	4000	0,10 лв.	36,00 лв.	USB модем -99,00 лв. Експрес карта 49,00 лв.	0,01 лв.
GoWeb 12000	12000	0,10 лв.	60,00 лв.	безплатни при подписване на срочен договор до края на 2008 г.	0,01 лв.

„БТК Мобайл” ЕООД	обем данни (МБ)	цена на МБ извън пакет	месечен абонамент	крайно устройство	средна цена за МБ
Вивател трафик	2048	0,10 лв.	36,00 лв.*	модеми - 99,00 лв. за 2 год. или 149,00 лв. за 1 год.	0,02 лв.
				карта - 49,00 за 2 год. или 79,00 лв. за 1 год.	

* промоция- първите три месеца с месечен абонамент от 18 лв.

Източник: данни от страниците на мобилните предприятия в Интернет: www.mtel.bg; www.globul.bg; www.vivatel.bg

Таблица 13

При сравнение на представените оферти за достъп до мобилни широколентови услуги с цените на широколентов достъп в определено местоположение, представени в раздел „Състояние на пазара на пренос на данни и достъп до Интернет в България”, т. 6 от документа може да се види, че цените за широколентов достъп чрез мобилни мрежи са значително по-високи от цените за достъп до Интернет чрез фиксирана връзка. Следва да се вземе под внимание и фактът, че офертите на мобилните предприятия предлагат ограничен по обем трафик, който може да се използва с определения пакет, докато предприятията, предлагащи широколентов достъп в определено местоположение, предлагат основно неограничен достъп.

Мобилният Интернет достъп би бил в определена степен взаимозаменяем за определена група потребители със следните характеристики:

- не притежават фиксирана телефонна линия;
- постоянно са в движение;
- нямат съществени изисквания по отношение на скоростта и качеството на услугата;
- не използват постоянно достъп до Интернет.

Тъй като тази група потребители има ограничено влияние върху пазара на широколентов достъп до Интернет като цяло, КРС счита, че поведението ѝ не би оказало влияние върху резултатите от пазарния анализ.

В допълнение, покритието на 3G мрежите на мобилните предприятия в България в края на 2007 г. по територия и население е представено в таблицата по-долу:

	покритие на 3G мрежа по територия	покритие на 3G мрежа по население
„Мобилтел” ЕАД	6,21%	45,51%
„Космо България Мобайл” ЕАД	23,66%	49,03%
„БТК Мобайл” ЕООД	1,84%	40,80%

Източник: Данни, подадени в КРС

Таблица 14

Относително ниското покритие на 3G мрежите по територия ограничава допълнително използването на достъп до широколентов Интернет посредством тях.

Отчитайки ценовите и функционалните различия КРС счита, че мобилният широколентов достъп и широколентовият достъп в определено местоположение не са взаимозаменяеми от гледна точка на търсенето.

Анализирайки взаимозаменяемостта от гледна точка на предлагането, КРС изследва дали доставчиците на услуги за мобилен ширококолов достъп до Интернет при малко, но трайно увеличение на цените на ширококолов достъп в определено местоположение от страна на хипотетичен монополист, биха започнали да предоставят единствено ширококолов достъп в определено местоположение и обратно.

В България мобилният ширококолов достъп се предлага като допълнителна услуга от предприятията, притежаващи мобилни наземни мрежи. При малко, но продължително увеличение на цените на мобилен ширококолов достъп, възможността предприятие, което предоставя друг вид ширококолов достъп да започне да предоставя мобилен е ограничена. За да се случи това е необходимо предприятието да навлезе на пазара на мобилни мрежи и услуги, което е свързано с преодоляване на високи входни пазарни бариери като например закупуването на ограничен ресурс – честоти и номера, както и високото ниво на насищане на потреблението на мобилни услуги в България.

На базата на извършения анализ на взаимозаменяемост на ширококолов достъп до Интернет от фиксирано местоположение и мобилен ширококолов достъп при търсенето и предлагането, КРС счита, че тези две услуги не принадлежат на един и същ съответен пазар.

Взаимозаменяемост между ширококолов достъп и специално организиран достъп

Специално организираният достъп (dedicated connection) е техническо решение, което се реализира конкретно за нуждите на крайни потребители, търсещи неограничен, високоскоростен достъп до Интернет. Обичайно такъв достъп се осигурява чрез оптична свързаност, наети линии или безжично решение и се предоставя на големи корпоративни клиенти, които изискват високо качество на предлаганите им услуги. В тази връзка по-често използваните технически решения за организирането на този вид достъп осигуряват симетрично пренасяне на данни в двете посоки, за разлика от най-разпространените у нас начини за предоставяне на ширококолов достъп чрез асиметрично пренасяне на данни (ADSL и кабелни мрежи). Тези технически и функционални изисквания определят и цената на специално организирания достъп, която е по-висока от цената на стандартните начини за осъществяване на ширококолов достъп.

Отчитайки различията в ценовите и функционалните характеристики на ширококоловия достъп на дребно и специално организирания достъп, тези услуги не би следвало да се считат за взаимозаменяеми.

Заклучение

В резултат на анализа КРС счита, че пазарът на дребно за ширококолов достъп включва предоставянето на ширококолов достъп чрез ADSL, кабелни мрежи за разпространение на радио и телевизионни програми и кабелни мрежи за предаване на данни (LAN/RLAN).

3.2. Взаимозаменяемост от гледна точка на търсенето и предлагането на пазарите на едро

Докато при пазарите на дребно е от съществено значение разграничаването на услугите по предоставянето на ширококолов достъп за домашни потребители или за бизнес клиенти, то при пазара на едро, свързан с осигуряване на възможност на достъп до мрежова инфраструктура, такова разграничение не се прави.

Това е така, защото при създаването на условия за осигуряване на ширококолов достъп (съответно предоставянето на услуга на едро, позволяваща осъществяването му), целта е предоставяне на възможност за достъп от определено местоположение (без значение дали в определеното местоположение се намира домашен потребител или бизнес клиент). По тази причина в анализирания в настоящия документ пазари на едро домашните потребители и бизнес клиентите принадлежат на един и същ съответен пазар, съответно към пазара на достъп до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен или съвместен необвързан достъп до абонатната линия) в определено местоположение и към пазара на едро на предоставяне на ширококолов достъп.

Съгласно направеното по-горе заключение, пазарът на дребно за ширококолов достъп, включва предоставянето на ширококолов достъп чрез ADSL, кабелни мрежи за разпространение на радио и телевизионни програми и кабелни мрежи за предаване на данни (LAN/RLAN).

Наред с посоченото КРС отчита и резултатите от информацията, постъпила от предприятията във връзка с ползването на пасивна инфраструктура в посока, че за предоставяне на услуги на дребно, предприятията има необходимост от съответната услуга на едро.

Във връзка с всичко, посочено до тук, КРС е на мнение, че следва да бъдат анализирани следните възможности:

- Дали е налице взаимозаменяемост между необвързания достъп до абонатната линия и битстрийм достъп;
- Дали е възможно да се предоставят еквивалентни на необвързания достъп до абонатната линия и еквивалентни на битстрийм достъп услуги чрез други мрежи;
- Дали е възможно да се използва достъп до пасивна инфраструктура, еквивалентна на пасивната инфраструктура на историческото предприятие с цел предоставяне на електронни съобщителни услуги на крайни потребители?

Взаимозаменяемост между необвързан достъп до абонатната линия и битстрийм достъп от гледна точка на търсенето

При преценката за наличие на взаимозаменяемост от гледна точка на търсенето КРС извърши оценка дали предприятията, искащи достъп, считат битстрийм достъпа за подходяща алтернатива, към която да се прибегне в кратки срокове и при невисоки разходи, ако предприятието, предоставящо необвързания достъп до абонатната линия, приложи хипотетично увеличение за цените си на едро.

Следва да се отбележи, че не е налице разлика в крайния продукт (широколентови услуги), който може да се предостави чрез необвързан и битстрийм достъп на крайните потребители. За разлика от битстрийм достъпа, обаче, при използване на необвързан достъп се налагат значителни невъзстановими разходи за предприятията, свързани с ползването на услугите на едро за необвързан достъп, предоставяни от историческото предприятие.

Както бе посочено по-горе, за изследвания период в България единствено историческото предприятие „БТК“ АД предоставя ADSL услуги и необвързан достъп съгласно одобрено Типово споразумение за необвързан достъп и сключени договори. Необходимо е да се отбележи, че съгласно одобреното Типово предложение за необвързан достъп на „БТК“ АД (Решение № 1459/11.07.2006 г. на КРС) предприятието се задължава да не предоставя услуги чрез xDSL технологии, различни от ADSL за широколентов пренос на данни на собствените си абонати, преди КРС да е одобрила изменение на Типовото предложение така, че да даде възможност и на предприятията, ползващи необвързан достъп, да използват съответната технология за предоставянето на услуги. Подобни правила на този етап не съществуват по отношение на битстрийм достъп.

Алтернативните предприятия (вкл. лицата, търсещи необвързан достъп) могат да предлагат също битстрийм достъп. Факт е обаче, че въпреки техническата възможност за това, по данни, налични в КРС, алтернативните предприятия в България не предоставят такъв достъп за периода на анализа. В същото време, дори и това да е налице, географското покритие на алтернативните предприятия е локално изразено и несравнимо по мащаб с националното покритие на историческото предприятие „БТК“ АД.

Предвид гореизложеното, ако едно предприятие предлага широколентови услуги, базирани на битстрийм достъп, малко вероятно е то да предпочете да ползва необвързан достъп като алтернатива на битстрийм достъпа при хипотетично увеличение в цената на битстрийм достъпа в рамките на 5-10%.

Следва да се отбележи, че горепосочените разсъждения са основани на факта, че на българския пазар в момента съществува предлагане на услуги за необвързан и битстрийм достъп. От гледна точка на търсенето на необвързан достъп, такова не е налице и алтернативните предприятия на практика не го използват като възможност за получаване на достъп за предоставяне на услуги на абонатите на „БТК“ АД. С оглед пазарната ситуация от последните няколко години, може да се заключи, че е налице нежелание от страна на алтернативните предприятия за инвестиране в изграждане на инфраструктура с цел ползването на необвързан достъп. По отношение на битстрийм достъпа, търсенето на подобен вид услуга предстои тепърва да се разгърне. Само едно алтернативно предприятие, „Орбител“ ЕАД, предлага собствени DSL услуги от 14.06.2008 г. като броят на декларираните абонати към средата на 2008 г. е пренебрежимо малък.

Взаимозаменяемост между необвързан достъп до абонатната линия и битстрийм достъп от гледна точка на предлагането

КРС следва също да извърши оценка дали съществуващите или нови предприятия ще навлязат лесно на пазара без прекалено високи разходи и за кратко време в резултат повишаването на цените за осигуряване на необвързан достъп от страна на хипотетичен монополист.

При горната ситуация един хипотетичен доставчик на битстрийм достъп може теоретично да обнови своята мрежа и да започне да предлага необвързан достъп. Поради значителните невъзстановими („потъващи“) разходи за разгръщане на напълно развита PSTN мрежа обаче, подобен преход не би бил реално осъществим и икономически целесъобразен в случай на малко покачване в цените.

Съществува също така възможността хипотетичното покачване на цената на необвързания достъп да стимулира разгръщането на нова PSTN структура. В този случай са налице високи от икономическо и правно-регулаторно естество бариери за навлизане като сроковете и разходите за създаването на нова фиксирана мрежа, алтернатива на мрежата на историческия оператор в технологичен аспект и със съизмеримо покритие, които правят такова навлизане нереалистично в рамките на времевия хоризонт на настоящия анализ.

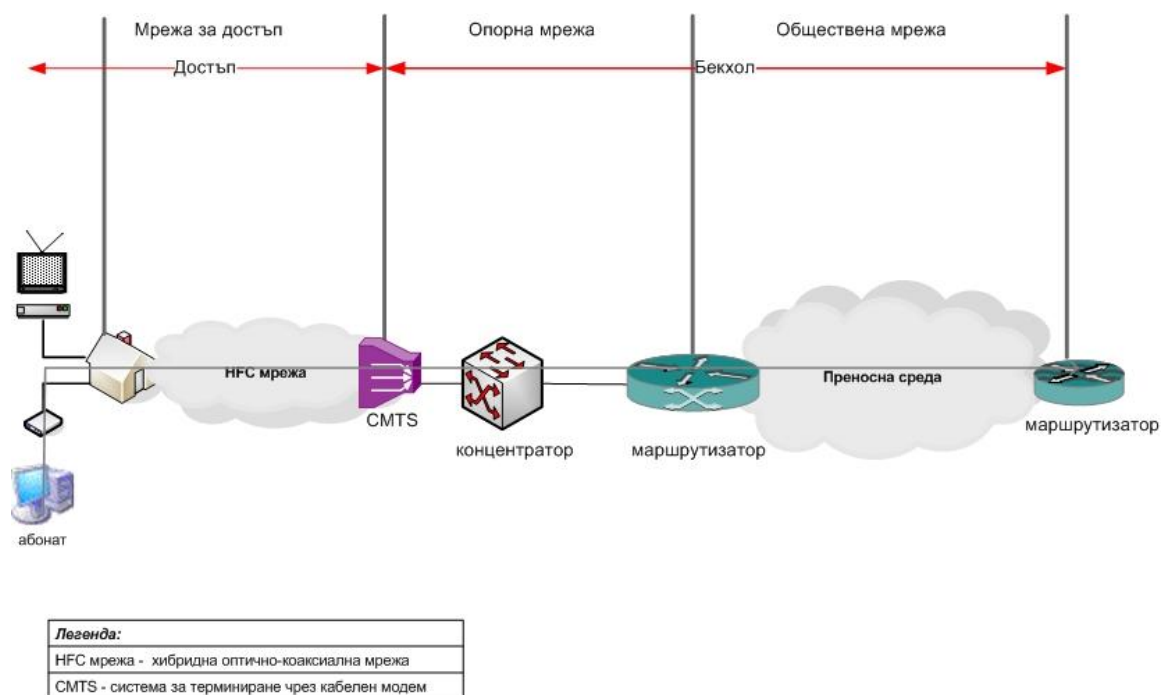
Имайки предвид горното, битстрийм и необвързаният достъп (вкл. съвместния) не могат да бъдат сметнати за взаимозаменяеми от гледна точка на предлагането.

Базирайки се на по-горните заключения КРС счита, че необвързаният достъп (вкл. съвместния достъп) и битстрийм достъп не са взаимозаменяеми от гледна точка както на търсенето, така и на предлагането, и поради това не формират един и същи пазар на едро.

Възможно ли е да се предоставят еквивалентни услуги на необвързания достъп до абонатната линия и битстрийм достъпа чрез други мрежи?

При дефинирането на пазара следва да се оцени също така дали останалите мрежи и технологии за широколентов достъп, налични на пазара в България (или такива, за които се предвижда да се появят през следващите две години) са в състояние да обезпечат предоставянето на услуги на едро, еквивалентни на необвързания и битстрийм достъпа.

➤ Кабелни мрежи за разпространение на радио- и телевизионни програми

Фигура 23

При кабелните мрежи за разпространение на радио и телевизионни сигнали съществуват редица технически и функционални ограничения, които ограничават предоставянето на необвързан и битстрийм достъп. Както е представено на фиг. 23 т.нар. система за терминиране чрез кабелен модем (CMTS) осъществява предаването на данни от и към кабелната мрежа, както и комуникация с кабелните модеми.

За да може да предостави свои услуги чрез кабелната мрежа на основното предприятие (в случая оператор на кабелна мрежа), алтернативното предприятие ще трябва да използва отделни системи от типа CMTS с различна честота на каналите (upstream и downstream) от тази, която използва основното предприятие. Това силно ограничава възможностите на

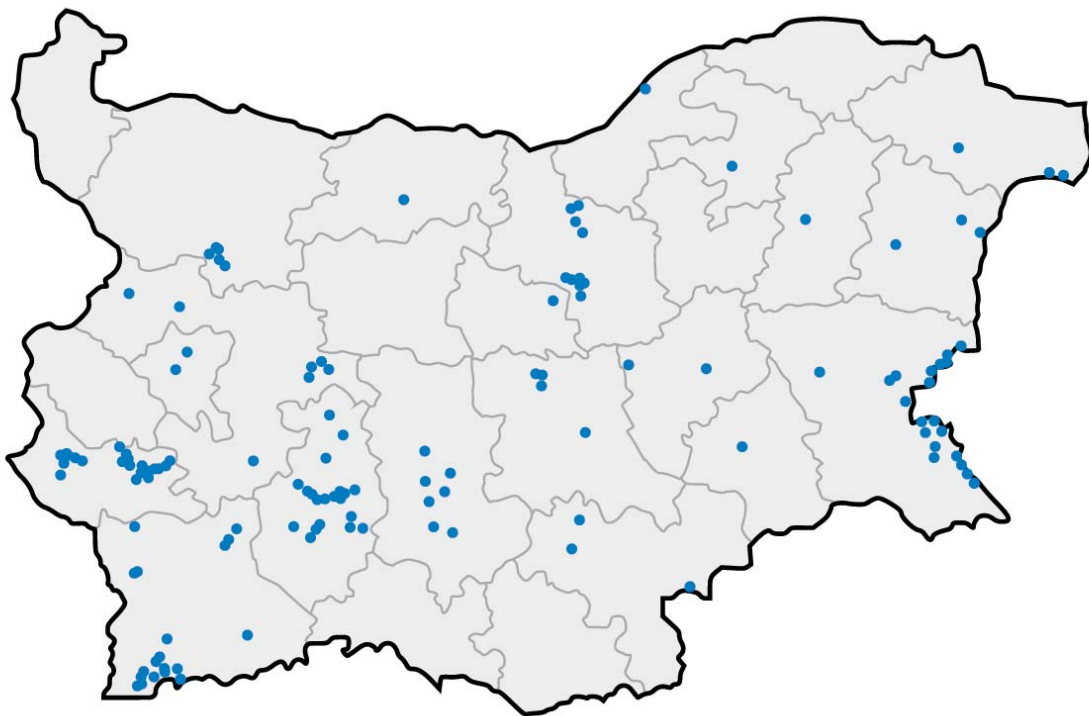
алтернативното предприятие предвид факта, че в повечето случаи основното предприятие ефективно използва целия наличен честотен диапазон.

Друг проблем за осигуряването на достъп до хибридна оптично-коаксиална мрежа (HFC) се получава от начина, по който работи протокол DOCSIS. Когато кабелният модем се свърже първоначално в мрежата започва сканиране на downstream честотите и свързване за установяване на комуникация със CMTS системата. Това означава, че модемът ще се свърже с първата CMTS система, която отговори. Този факт, при наличие на повече от една CMTS система би довело до проблем, тъй като модемът може да се свърже със CMTS система на друг оператор.

С оглед гореизложеното, независимо, че осигуряването на достъп на едро чрез кабелните мрежи за разпространение на радио- и телевизионни програми е теоретично възможно, практическата му реализация е технически нецелесъобразна и икономически неоправдана.

В допълнение, следва да се посочи и ограниченото географско покритие на кабелните мрежи за разпространение на радио и телевизионни сигнали по отношение на предлагането на услуги за широколентов достъп (фигура 24). Към края на 2007 г. общото проникване на услуги за широколентов достъп чрез мрежите на двете най-големи кабелни предприятия („Евроком Кабел Мениджмънт България“ ЕАД и „Кейбълтел“ АД), е едва 0,8% от населението и 2,1% от домакинствата в България. Двете предприятия предлагат услуги за широколентови услуги на дребно в някои по-големите градове на страната и отделни по-малки населени места около тях (фигура 25).

Населени места, в които реално се предоставя кабелен достъп до Интернет към 31.12.2007 г.

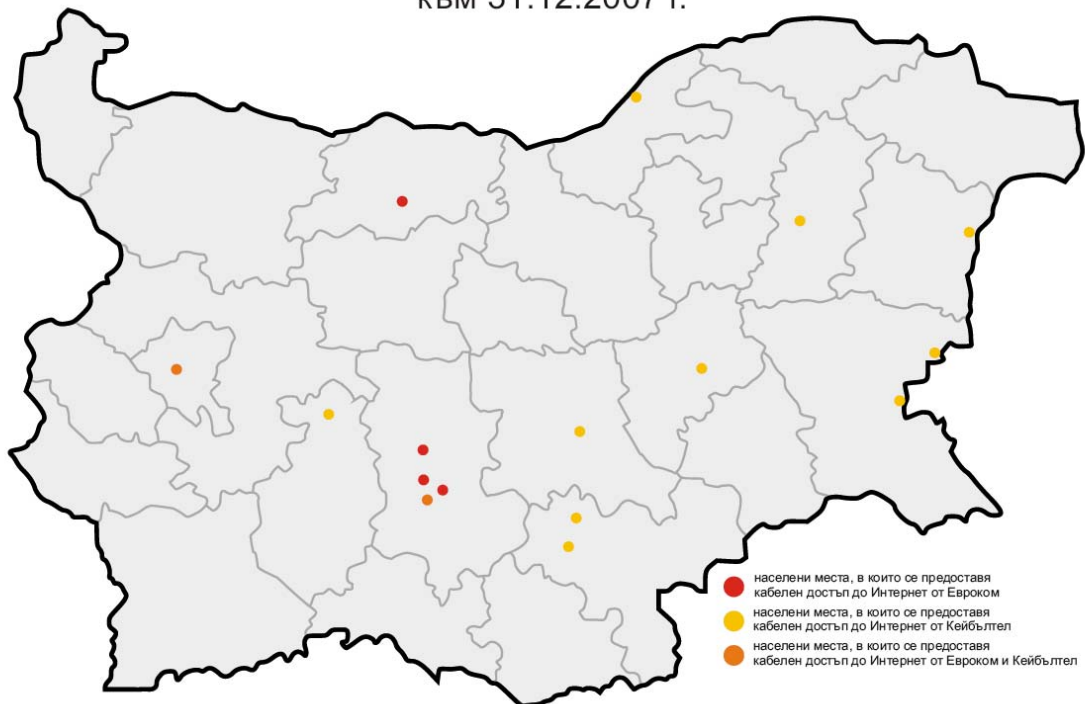

Забележка: На картата са представени населените места, в които реално се предоставя кабелен достъп до Интернет от всички предприятия с мрежи за пренос на радио и телевизионни сигнали

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 24

Населени места, в които реално се предоставя
кабелен достъп до Интернет в мрежите на Евроком и Кейбълтел
към 31.12.2007 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

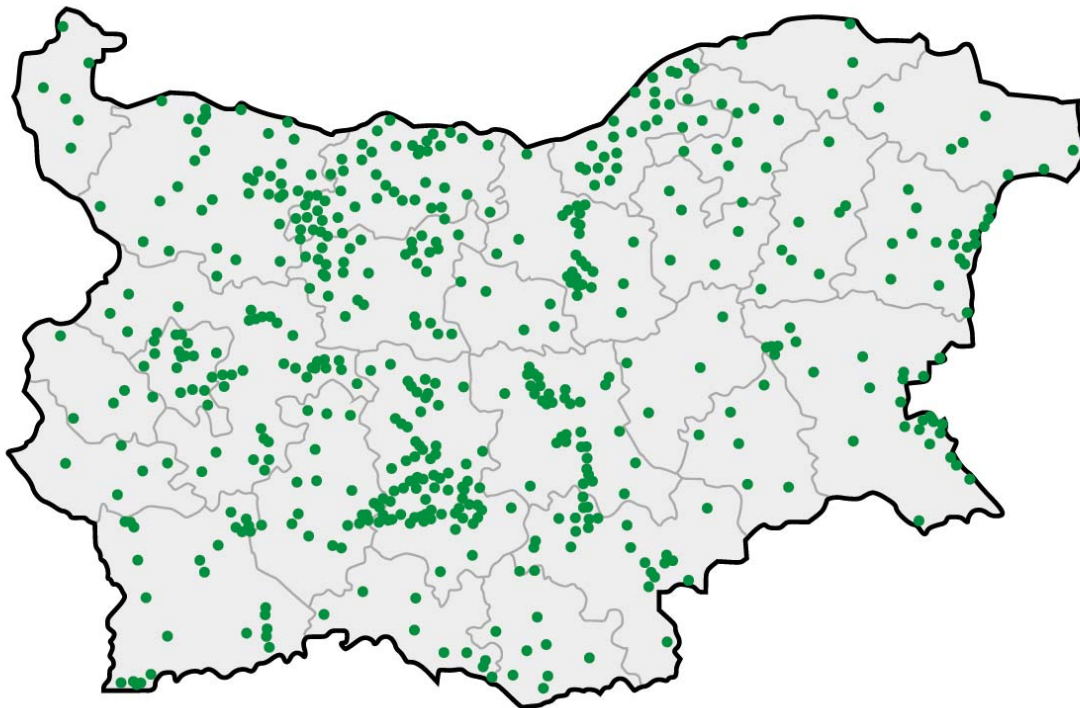
Фигура 25

➤ **Кабелни мрежи за пренос на данни**

Осигуряването на достъп на друго предприятие до дадена локална мрежа може да се осъществи чрез изграждане на виртуална частна мрежа (VPN). При VPN мрежите се изграждат в т.нар. виртуални тунели. Данните при тях биват предавани през мрежата по начин, наподобяващ връзка от типа „от точка до точка“. Виртуалните мрежи позволяват създаването на логическа мрежа, която бива независима от географското местоположение, както и от възможностите за установяване на директна физическа връзка. Локалните мрежи са основа за изграждането на по-големите мрежи (MAN и WAN), създавани чрез свързването на много локални мрежи.

Все пак, независимо от техническата възможност за предоставяне на достъп, от гледна точка на локалното географско покритие на всяка от LAN мрежите, КРС не счита, че те могат да представляват реална алтернатива на осигуряването на достъп на едро до инфраструктура с цел предоставяне на широколентови услуги и не попадат в един пазар. На този етап LAN мрежите не могат да бъдат считани за реална алтернатива на необвързания достъп до абонатна линия (вкл. съвместен) и битстрийм достъп. На фигура 26 е представена схема на населените места, където се предоставят услуги чрез LAN/RLAN.

Населени места, в които реално се предоставя
LAN/RLAN достъп до Интернет към 31.12.2007 г.

Забележка: На картата са представени населените места, в които реално се предоставя достъп до Интернет от предприятия с мрежи за пренос на данни (LAN, RLAN), като следва да се има предвид, че този тип мрежи са с изключително локално покритие в рамките на населено място

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 26

Възможно ли е да се използва достъп до пасивна инфраструктура, еквивалентна на пасивната инфраструктура на историческото предприятие с цел предоставяне на електронни съобщителни услуги на крайни потребители?

Достъпът до пасивната (физическата) инфраструктура, и особено до тази на историческото предприятие (вкл. сгради, канали, шахти, кули, мачти и др.) е от огромно значение от регулаторна гледна точка за осигуряването на ефективна конкуренция както на пазара на дребно на услуги за широколентов достъп, така и като цяло с цел предоставяне на електронни съобщителни услуги на крайни потребители. Той позволява на предприятията, предоставящи широколентови и други обществени електронни съобщителни услуги безпроблемно да достигат до крайните потребители, използвайки срещу заплащане изградените вече мрежови съоръжения на историческото предприятие.

Законовата дефиниция на термина „достъп“, дадена § 1, т. 8 от Допълнителните разпоредби на ЗЕС, включва и „достъп(а) до физическа инфраструктура, включително сгради, канали, шахти, кули, мачти и др.“. Отделно, в Разяснителната си бележка от 2007 г. ЕК посочва, че „достъпът до каналната мрежа може да бъде важна част от всяко задължение, наложено с цел разрешаване на проблемите, свързани с физическия достъп до мрежова инфраструктура”¹². По тази причина КРС стигна до извод, че достъпът до пасивна (физическата) инфраструктура следва да бъде разгледан като отделен продуктов пазар, част от пазара на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение.

Относно това дали е налице подобна инфраструктура, която може да бъде разгледана като еквивалентна на достъпа до пасивната (физическата) инфраструктура на историческото предприятие, КРС е на мнение, че уникалните характеристики на пасивната инфраструктура на „БТК“ АД не могат да бъдат открити при нито една друга пасивна инфраструктура, предоставяна за ползване срещу заплащане на предприятия, предоставящи електронни

¹² Разяснителна бележка от 2007 г., стр.32

съобщения. На първо място каналната мрежа на „БТК“ АД представлява подземна тръбна мрежа, състояща се от PVC или полиетиленови тръби или тръби, основно положени в бетонни блокове и прилежащите към тях кабелни шахти и колектори, докато някои от другите предприятия, предоставящи електронни съобщения изграждат подземни разпределителни системи за пренос, директно положени в земята.

Броят на предприятията, декларирали, че имат изградена собствена канална мрежа, освен „БТК“ АД, възлиза на 81, като само 8 от тях са генерирали приходи от тази услуга през 2008 г. Общата сума на приходите на тези предприятия е едва около 7% от прихода на историческото предприятие от предоставяне на достъп до канална мрежа. От друга страна предприятията, генерирали приход от предоставяне на достъп до собствена канална мрежа, имат изградена такава едва в 14 села и 8 града, и общата дължина на каналната им мрежа възлиза на 285 км. От останалите 73 предприятия около 60% нямат свободен капацитет или нямат намерения да предоставят достъп на друго предприятие.

От друга страна, по данни от събраната в Решение на КРС № 260/26.03.2009 г. информация, „БТК“ АД има изградена канална мрежа в XXX населени места в 28-те области в страната (*търговска тайна*), докато предприятията, които предоставят достъп до своята канална мрежа или имат такива намерения (към момента не е имало търсене), са изградили канални мрежи само в 56 различни населени места. Около 71% от тях имат изградена канална мрежа само в едно населено място, а в до пет населени места – 92,6%, което е показател, че пасивната им инфраструктура не може да бъде разглеждана като реална алтернатива на тази на „БТК“ АД. Това се подкрепя и от факта, че около 77% от отговорилите¹³ предприятия, използващи чужда пасивна инфраструктура, за да предоставят електронни съобщения в България, разчитат на пасивната инфраструктура на историческото предприятие.

Общата дължина на каналната мрежа на „БТК“ е около XXX км. (*търговска тайна*), която е 18 пъти по-голяма от дължината на предприятието с втората по големина канална мрежа и 5 пъти по-голяма от сумарната дължина на каналната мрежа на всички предприятия, декларирали че предоставят или имат намерения да предоставят достъп до изградена такава. Предприятието с втората по големина собствена канална мрежа има изградена такава в X населени места (*търговска тайна*), но към настоящия момент не е имало търсене от страна на други предприятия на достъп до нея. За сравнение „БТК“ АД е предоставяла достъп до каналната си мрежа и съответно е генерирала приходи от това в X от тези X населени места (*търговска тайна*), което доказва, че за предприятията, търсещи достъп до пасивна инфраструктура не е налице, еквивалентна на тази на историческото предприятие.

По отношение на използването и отдаването под наем на друга пасивна инфраструктура – кули, мачти, технологични помещения и други съоръжения, анализът на данните показва, че „БТК“ АД е предприятието с най-много такива съоръжения - XXX бр. (*търговска тайна*), което е около 5 пъти повече от съоръженията от този тип, собственост на всички останали предприятия, предоставящи електронни съобщения. В допълнение към това, историческото предприятие отдава под наем всичките си съоръжения от този тип, докато само 50% от съоръжения, собственост на други предприятия се отдават под наем.

В заключение, КРС е на мнение, че не е налице пасивна инфраструктура, еквивалент на пасивната (физическа) инфраструктура на „БТК“ АД.

Предварителни заключения

На база на представения по-горе анализ на взаимозаменяемостта на продуктите и услугите и следвайки изложеното в Препоръката на ЕК относно съответните пазари, КРС приема, че *пазарът на достъп до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение :*

- не включва битстрийм достъп;
- не включва услуги, предлагани чрез алтернативни мрежови технологии;
- включва всички продукти и услуги, свързани с необвързан достъп на едро (самостоятелен и съвместен) до абонатна линия и предоставяни на трети лица, посредством съществуващи PSTN мрежи;
- включва достъп до пасивната (физическата) инфраструктура на историческото предприятие (сгради, канали, шахти, кули, мачти и стълбове.), който формира отделен продуктов пазар.

На база на извършения анализ на взаимозаменяемостта на продуктите и услугите и следвайки изложеното в Препоръката на ЕК относно съответните пазари, КРС приема, че *пазарът на едро на широкополентов достъп:*

¹³ Вж. бележка под черта 17

- не включва услуги, предлагани чрез алтернативни мрежови технологии;
- не включва необвързан достъп до абонатната линия;
- включва всички продукти и услуги, свързани с битстрийм достъп на едро, предоставяни на трети лица, посредством съществуващи PSTN мрежи.

4. Съответен географски пазар

Съгласно Насоките за пазарните анализи и оценката на значително въздействие върху пазара и чл. 14, ал. 1 от Методиката, географският обхват на съответния пазар в сектора на електронните съобщения се определя въз основа на два главни критерия:

- покритие по територия на обществените електронни съобщителни мрежи;
- наличие на еднакви законови и регулаторни изисквания за предоставяне на електронни съобщителни мрежи и/или услуги.

Въз основа на тези два критерия географският пазар може да бъде определен като местен, регионален, национален или обхващащ територията на две или повече страни (например общоевропейски пазар, пазар, обхващащ територията на Европейското икономическо пространство, или глобален пазар).

Съгласно чл. 152, ал. 3 от ЗЕС, географският пазар включва определена територия, в която се предлагат съответните взаимозаменяеми обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, и в която конкурентните условия са еднакви и се различават от тези в съседни райони.

Вземайки предвид разпоредбите на европейското и националното законодателство, КРС дефинира съответния географски пазар на едро на необвързан достъп до абонатната линия и съответния географски пазар на едро на ширококолов достъп като *национални (в рамките на територията на Република България)* по своя обхват. Доказателствата в подкрепа на това твърдение са:

1. националното покритие на мрежата на „БТК“ АД и изградената пасивна (физическа) инфраструктура;
2. наложените на „БТК“ АД задължения за предоставяне на необвързан достъп до абонатната линия и битстрийм достъп по отношение на територията на цялата страна;
3. предлагането от „БТК“ АД на еднакви услуги и ценови тарифи, както и условия за предоставяне на услугата за цялата територия на Република България.

5. Заключение

В резултат на извършения анализ, целящ определянето на съответни пазари, КРС стигна до следните заключения:

Съответните продуктови пазари, обекти на този анализ са:

- пазарът на физически достъп до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение. Този пазар включва два отделни продуктови пазара: пазар на предоставяне на необвързан достъп до абонатна линия и пазар на достъп до пасивната инфраструктура на историческото предприятие. Географският обхват на разглеждания съответен пазар е територията на Република България.

Съответният пазар включва мрежата на „БТК“ АД и изградената пасивна инфраструктура.

- пазарът на ширококолов достъп на едро. Този пазар се ограничава до предоставянето на битстрийм достъп и по-надолу ще се обозначава като пазар на битстрийм достъп. Географският обхват на разглеждания съответен пазар е територията на Република България.

Съответният пазар включва мрежата на „БТК“ АД.

При евентуална поява на ново предприятие, предоставящо ширококолов достъп на едро, би следвало то да бъде включено в разглеждания съответен пазар на ширококолов достъп на едро.